

Domnule Popescu
Rg convocarea Comisiei
Restricționare
Truf
09.03.09

25069/2009
9.03.2009

Domnului Radu COLCEAG
Secretar general
Consiliul Economic și Social

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Inregistrat nr. 359
Data 9 - III - 2009

Stimate Domnule Ministru,

După cum cunoașteți, la nivelul Ministerului Justiției și Libertăților Cetățenești s-a desfășurat un amplu proces de modificare a legislației atât în materie civilă cât și în materie penală, concretizat prin elaborarea proiectelor noului Cod de procedură civilă și a noului Cod de procedură penală, a noului Cod penal și a noului Cod civil. Soluțiile legislative cuprinse în cadrul acestor proiecte de acte normative de importanță majoră pentru sistemul de drept românesc au drept scop înlăturarea disfuncționalităților existente în sistemul judiciar, adaptarea celor mai importante acte normative în materie civilă și penală la exigențele realităților social-economice actuale, cu luarea în considerare a standardelor europene și internaționale în aceste domenii.

Unul dintre demersurile majore inițiate de Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești îl constituie elaborarea unui **nou Cod civil**, care se dorește a fi un instrument modern de reglementare a aspectelor fundamentale ale existenței individuale și sociale, adaptat normelor de terminologie actuale.

O primă formă a proiectului a fost aprobată de Guvern în ianuarie 2004 și adoptată de prima Cameră a Parlamentului în luna septembrie a aceluiași an. În cursul dezbaterilor în cadrul Camerei Deputaților a apărut necesitatea unei revizuirii substanțiale a proiectului. În vederea îmbunătățirii textului, a fost constituită o nouă comisie, formată din reputați teoreticieni și practicieni în domeniul dreptului civil, care a analizat neajunsurile legislației civile actuale, precum și lacunele proiectului adoptat de Senat și a propus soluții legislative de remediere a acestora, cuprinse în proiectul pe care îl supunem analizei instituției pe o coordonați.

Așadar, **vă transmitem, alăturat, proiectul de Lege privind Codul civil**, adresându-vă rugămintea de a-l supune dezbaterii Consiliului Economic și Social, în vederea acordării avizului consultativ.

Cu deosebită considerație și mulțumiri pentru colaborare,

pentru Cătălin PREDOIU,
Ministrul Justiției și Libertăților Cetățenești
semnează

Rodica CONSTANTINOVICI
Secretar de stat

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege privind Codul civil

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Inregistrat nr. 359

Data 9-III-2009

1. Descrierea situației actuale

1.1. Codul civil este o oglindă a unui sistem social. Normele pe care le conține răspund unor nevoi concrete și, în același timp, tind să vină în întâmpinarea dinamicii vieții sociale. Astfel, el se constituie într-un modelator al raporturilor interumane, oferind individului aflat în relație cu sine însuși și cu alți indivizi principii după care își poate conduce viața, sub toate aspectele ei - spiritual, material, biologic și, mai ales, social.

Principiile care guvernează raporturile dintre oameni sunt, în esența lor aceleași. Tocmai de aceea, un cod civil oferă, prin excelență, principii de drept constante, în jurul cărora se structurează orice tip de societate, indiferent de timp și spațiu.

Totuși, transformările profunde ale societății românești și ale realităților europene contemporane reclamă ocrotirea unor noi valori socio-morale, culturale, economice și tehnico-științifice, norma fundamentală de drept civil trebuind să răspundă, în egală măsură, unor exigențe decurgând din angajamentele asumate de România în cadrul procesului de integrare europeană și din noul statut al țării noastre de stat membru la Uniunea Europeană.

1.2. În acest context, trebuie evidențiată importanța proiectului Noului Cod civil pentru angajamentele stabilite cu Comisia Europeană în cadrul Mecanismului de cooperare și Verificare (Decizia Comisiei 2006/928CE din 13 decembrie 2006, JO L 354, 14.12.2006).

În *Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind evoluția măsurilor de acompaniere în România după aderare* (Bruxelles, 27.06.2007) se menționează următoarele: „(...) În ceea ce privește reforma judiciară și lupta împotriva corupției, România trebuie să își continue eforturile de a atinge obiectivele specifice și, în special (...) să finalizeze adoptarea noului Cod de procedură civilă (...)”

Vasta operă de reformare a dreptului procedural, aflată în curs, se poate realiza însă în bune condiții doar într-o viziune unitară, de ansamblu, care presupune consecvență legislativă și o strânsă corelare cu reforma de substanță pe planul dreptului material (realizată printr-o reformă a dreptului civil).

De altfel, ultimul *Raport intermediar al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare* (Bruxelles, 12 februarie 2009) subliniază deosebită importanță pentru sistemul judiciar a adoptării celor patru noi coduri - Codul de procedură civilă și Codul civil, Codul de procedură penală și Codul penal.

Din perspectiva Comisiei Europene, viitoarele acte normative trebuie să răspundă necesității unui cadru legislativ modern, să reprezinte un răspuns coerent și articulat la nevoia de reformare atât a instituțiilor și a mecanismelor fundamentale ce țin de substanța relațiilor socio-economice, cât și a instrumentelor procedurale.

1.3. Proiectul Noului Cod civil se dorește a fi un instrument modern de reglementare a aspectelor fundamentale ale existenței individuale și sociale, adaptat normelor de terminologie actuale.

La elaborarea proiectului au fost urmărite nu doar modelele conținute de reglementări noi, moderne, existente în alte legislații, dar și încercările făcute de-a lungul timpului pentru modificarea și completarea Codului civil, într-o operă de valorificare atât a elementelor ce se constituie în constante atemporale ale oricărei reglementări de drept substanțial - norme și principii ce rezistă timpului -, cât și, bineînțeles, a aspectelor reclamate de imperativele unui prezent dinamic, de realitățile vii și în continuă schimbare.

Corelând, așadar, dispoziții ce izvorăsc din tradiția durabilă a Codului civil din 1864 și a Codului civil francez de la 1804 atât cu prevederi conținute de instrumente comunitare și internaționale, cât și cu actualul cadru legislativ intern, filtrând normele de bază în lumina soluțiilor oferite constant de doctrină și jurisprudență de-a lungul anilor, proiectul răspunde necesității de adaptare a actualei legislații la exigențele realităților social-economice.

1.4. O primă formă a proiectului a fost aprobată de Guvern în ianuarie 2004 și adoptată de prima Cameră a Parlamentului în luna septembrie a aceluiași an.

În cursul dezbaterilor în cadrul Camerei Deputaților a apărut necesitatea unei revizuri substanțiale a proiectului. În acest scop, dezbaterile parlamentare au fost suspendate, pentru a face posibilă îmbunătățirea soluțiilor legislative propuse.

Versiunea inițială a proiectului a fost elaborată de un colectiv alcătuit din cadre universitare ale Facultății de Drept din București, în colaborare cu cadre universitare ale Facultății de Drept din Cluj, la care s-a adăugat și participarea unor practicieni cu experiență. Totodată, în diverse etape ale elaborării proiectului, acesta a fost înaintat spre observații și propuneri tuturor instanțelor și parchetelor de pe lângă acestea, care, la rândul lor, au transmis Ministerului Justiției materiale axate, în principal, pe aspectele practice ale noilor dispoziții. Activitatea de elaborare a proiectului a beneficiat de sprijinul Agenției Canadiene pentru Dezvoltare Internațională (CIDA), prin grupul de experți din Québec care a lucrat la redactarea Codului civil al Québec-ului din 1991 – profesori, magistrați, avocați –, aportul specialiștilor canadieni constând în consiliere periodică cu privire la proiect, participare efectivă în comisile de lucru, precum și în transmiterea de materiale documentare, studii de drept comparat.

În vederea îmbunătățirii proiectului Noului Cod civil aflat în procedură parlamentară, a fost constituită o nouă comisie, formată din reputați teoreticieni și practicieni în domeniul dreptului civil, cadre didactice la Catedra de drept privat a Facultății de Drept a Universității București. Membrii Comisiei au fost selectați pe baza procedurii transparente specifice contractelor de asistență tehnică finanțate de Banca Mondială (plata colaboratorilor externi fiind asigurată din împrumutul acordat de Banca Mondială pentru finanțarea Proiectului de Dezvoltare Instituțională a Sectorului privat și Public-PPIBL, administrat de Ministerul Economiei și Finanțelor prin UMP-PPIB).

2. Schimbări preconizate

Proiectul, în ansamblul său, urmărește ideea de a promova o **concepție monistă de reglementare a raporturilor de drept privat într-un singur cod** - Codul civil. Tocmai de aceea, proiectul a încorporat totalitatea reglementărilor privitoare la persoane, relațiile de familie și relațiile comerciale. În plus, consecvența a obligat ca opera de codificare să aibă în vedere și dispozițiile de drept internațional privat, ce fac actualmente obiectul unei legi distincte.

Proiectul Noului Cod civil are următoarea **structură**:

- Titlul preliminar
- Cartea I - Despre persoane
- Cartea a II-a - Despre familie
- Cartea a III-a - Despre bunuri
- Cartea a IV-a - Despre moștenire și liberalități
- Cartea a V-a - Despre obligații
- Cartea a VI-a - Despre prescripția extinctivă, decăderea și calculul termenelor
- Cartea a VII-a - Dispoziții de drept internațional privat.

Titlul preliminar cuprinde dispoziții de principiu referitoare la legea civilă în general, aplicarea și efectele legii civile, precum și reguli de interpretare a acesteia.

A. Cartea I, „Despre persoane” are ca obiect de reglementare materia persoanei fizice și juridice și reintroduce în Codul civil dispozițiile principalelor legi speciale în această materie.

Scopul reglementărilor propuse în Cartea I este recunoașterea, ocrotirea și apărarea, în mod egal și efectiv, a drepturilor și libertăților civile ale persoanei fizice, în acord cu ordinea publică și bunele moravuri, precum și crearea unui cadru legal general, modern și unitar, aplicabil tuturor persoanelor juridice, indiferent de regimul lor juridic (persoane juridice de drept public sau de drept privat) ori de categoria sau forma lor juridică.

S-a ținut seama de necesitatea armonizării soluțiilor cu cele cuprinse în alte părți ale proiectului, precum și în celelalte reglementări interne și internaționale referitoare la instituția persoanei fizice și a celei juridice, în scopul creării unui cadru legislativ unitar care să constituie dreptul comun în materie, cu respectarea particularităților juridice și a normelor speciale aplicabile fiecărei categorii de persoane, în special celor aflate într-un dinamism accentuat determinat de evoluția dreptului comunitar și a altor norme internaționale incidente.

În **Titlul I, „Dispoziții generale”**, au fost regândite regulile generale privind patrimoniul persoanelor fizice și juridice, urmare reglementării în Cartea a III-a, „Despre Bunuri” a conceptelor de „patrimoniu fiduciar” și „administrare a patrimoniului altuia”. Astfel, s-a prevăzut că, prin excepție de la regula unicității patrimoniului, în cazul maselor patrimoniale de afectățune este posibilă divizarea patrimoniului, caz în care transferul drepturilor și obligațiilor dintr-o masă patrimonială în alta se poate face cu respectarea condițiilor prevăzute de lege și fără a prejudicia drepturile asupra fiecărei mase patrimoniale. Actele de transfer al bunurilor dintr-o masă în alta sunt concepute ca acte de administrare internă, iar nu de înstrăinare.

În ceea ce privește instituția „persoanei fizice” (**Titlul al II-lea**), o atenție specială a fost acordată protecției drepturilor și libertăților civile fundamentale inerente personalității umane, consacrate în reglementările internaționale. S-a apreciat că aspectele de principiu trebuie să-și regăsească sediul în Codul civil, urmând ca reglementările de detaliu, mai ales cele de ordin procedural și instituțional, să fie cuprinse în legi și alte reglementări speciale. Această metodă a fost urmată și de unele legislații străine, cum este Codul civil francez, Codul civil Québec (normele cele mai moderne în materie).

În concret, principalele elemente de noutate aduse Titlului al II-lea sunt:

- recunoașterea capacității de folosință anticipate a copilului conceput, cu condiția viabilității sale; s-a eliminat, așadar, condiția actuală, formalistă și inechitabilă, potrivit căreia este suficient ca un copil să se nască viu pentru a i se recunoaște capacitatea de folosință de la data conceperii sale;
- perfecționarea regimului lipsei capacității de exercițiu, prin enumerarea exemplificativă a persoanelor lipsite de capacitatea de exercițiu; precizarea actelor care pot fi făcute singur de către cel incapabil; recunoașterea expresă a dreptului reprezentantului legal să facă singur astfel de acte, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel;
- recunoașterea dreptului ocrotitorului legal al minorului cu capacitate restrânsă de exercițiu de a ataca cu acțiunea în nulitate actele făcute de minor fără încuviințarea sa, în scopul de a se asigura o protecție reală a copilului;
- includerea unor reglementări specifice referitoare la ocrotirea drepturilor la viață, la sănătate și integritate, a dreptului la viața privată și la demnitatea persoanei, precum și la respectul memoriei persoanei decedate;
- consacrarea dreptului la domiciliu și reședință, a unicității domiciliului și reședinței; proiectul definește atât domiciliul (locul unde persoana își are principala așezare, în vederea exercitării drepturilor sale civile), cât și reședința (locul unde persoana își are locuința obișnuită), inclusiv modalitatea de stabilire și schimbare a domiciliului și reședinței;
- definirea stării civile, ca drept al oricărei persoane de a se individualiza, în familie și societate, prin indicarea calităților sale strict personale, derivate din actele și faptele de stare civilă;
- revizuirea dispozițiilor referitoare la dovada stării civile, ca urmare a modificărilor aduse legii speciale.

În ceea ce privește ocrotirea persoanei fizice (**Titlul al III-lea**), proiectul pornește de la principiile consacrate de dispozițiile Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Sunt reglementate, așadar:

- măsurile de ocrotire ce pot fi luate cu privire la persoanele fizice;
- cazurile de instituire a tutelei, persoana care poate fi numită tutore, prevăzându-se, în acord cu legea specială, necesitatea unei evaluări a acestei persoane de către direcția de specialitate; procedura de numire a tutorelui; obligațiile tutorelui;
- condițiile acceptării de donații și legate de către tutore în numele minorului;
- prevederea sancțiunii nulității relative în cazul actelor juridice încheiate între tutore sau soțul ori o rudă a sa, pe de o parte, și minor, pe de altă parte - în acord cu reglementarea actuală în materie (art. 128 C. fam.) și cu teoria nulității, astfel cum aceasta este reglementată în proiect ;
- reglementarea regimului sumelor de bani necesare întreținerii minorului și a obligațiilor tutorelui în acest scop;
- reglementarea tutelei dative și instituirea curatelei dative și în cazul capabililor.

Titlul al IV-lea al Cărtii I (instituția „persoanei juridice”) acordă o atenție specială problemelor legate de constituirea valabilă a persoanelor juridice, respectiv de nulitatea persoanei juridice (cazurile de nulitate, regimul și efectele nulității atât pentru persoana juridică neregulat constituită, cât și față de terți). La redactarea acestor dispoziții s-a ținut seama atât de modele din dreptul comparat (art. 1844-10 și urm. C. civ. fr., privitoare la nulitatea societăților în general; art. 2332 C. civ. it., referitor la nulitatea societăților pe acțiuni), dar și de dispozițiile Legii societăților comerciale nr.31/1990 (art. 56-59) și, implicit, de prevederile directivelor comunitare în materia societăților comerciale.

Totodată, au fost incluse în Proiect dispoziții exprese referitoare la înregistrarea persoanelor juridice și sancțiuni specifice pentru neefectuarea obligației legale de înregistrare.

Proiectul stabilește, de asemenea, reguli generale privind funcționarea persoanei juridice, prevăzându-se soluții în privința valabilității și obligativității actelor colective adoptate de organele persoanei juridice, precum și în privința efectelor actelor încheiate de organele persoanei juridice cu depășirea puterilor încredințate prin actul de înființare sau statut, respectiv valabilitatea lor dacă au fost încheiate cu terți de bună-credință. Se prevede, totodată, răspunderea subsidiară a statului și a unităților administrativ-teritoriale pentru obligațiile asumate de persoanele juridice aflate în subordinea acestora, ca un mijloc de garanție a creanțelor terților contra acestor persoane.

Ca noutate absolută pentru un cod civil român, Cartea I cuprinde și un titlu special (**Titlul al V-lea**) referitor la protecția drepturilor personal-nepatrimoniale prin mijloace juridice specifice. Proiectul propune:

- reglementarea expresă a dreptului celui vătămat ori amenințat cu o atingere ilicită adusă personalității sale să ceară oricând instanței: i) interzicerea încălcării, dacă ea este iminentă; ii) încetarea încălcării și interzicerea ei pentru viitor, dacă ea durează încă; iii) constatarea caracterului ilicit al încălcării aduse, dacă tulburarea pe care ea a creat-o subsistă încă;
- consacrarea, ca mijloc specific de apărare, a dreptului la replică și la rectificarea informațiilor greșite apărute în presa audiovizuală de natură a aduce atingere drepturilor persoanei, având ca model Codul reglementare a conținutului audiovizual elaborat de Comisia Națională a Audiovizualului și dispozițiile art. 28 din C. civ. elvețian;
- reglementarea măsurilor provizorii, care pot fi dispuse de instanță, la cererea persoanei lezate, pe calea ordonanței președințiale.

B. Cartea a II-a, „Familia”, își propune, în primul rând, o regândire a modalității de reglementare a materiei familiei, renunțându-se la ideea unui cod distinct care să reglementeze acest domeniu - așa cum există în prezent - și propune, totodată, o reglementare unitară a aspectelor de drept civil, inclusiv a celor legate de domeniul familiei.

Dincolo de schimbarea modalității de reglementare, prezentul Cod propune societății românești o reglementare adaptată a realităților sociale, ca evoluție firească a acesteia în timp, introducând astfel o serie de noutăți ce vizează fie modificări ale soluțiilor actuale (cum este de exemplu în cazul regimului matrimonial), fie recunoașterea legislativă a unor situații de fapt, care, în prezent, nu există din punct de vedere juridic (cum este, de exemplu, logodna).

De asemenea, este de menționat faptul că la conceperea prevederilor Cărtii a II-a au fost avute în vedere și convențiile internaționale la care România este parte, precum și standardele europene în domeniu.

În **Titlul I, „Dispoziții generale”,** în principal:

- se întărește obligația instituită în sarcina statului de a sprijini, prin măsuri economice și sociale, căsătoria, precum și dezvoltarea și consolidarea familiei și se menționează caracterul liber al consimțământului la căsătorie, care este de ordin constituțional;

- se consacră principiul interesului superior al copilului în concordanță cu prevederile Convenției O.N.U. cu privire la drepturile copilului și cu cele ale Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului;
- se stabilește competența privind aplicarea dispozițiilor din materia familiei, respectiv se stabilește ca instanță competentă instanța tutelară.

Titlul al II-lea, „Căsătoria”, cuprinde normele referitoare la condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei, formalitățile necesare, dovada căsătoriei, nulitatea acesteia, drepturile și îndatoririle soților, regimurile matrimoniale, precum și dispozițiile privind desfacerea căsătoriei.

Ca noutate absolută, Titlul al II-lea reglementează următoarele aspecte:

➤ *Logodna*

Rățiunea care a stat la baza acestei reglementări este dată de realitatea socială tradițională în România în ceea ce privește logodna. Capacitatea de a încheia logodna este aceeași cu capacitatea cerută pentru încheierea căsătoriei. Nu sunt impuse însă cerința avizului medical și cea a autorizării date de organul administrativ. Proiectul nu prevede formalități aparte, speciale, pentru logodnă, aceasta putând fi dovedită cu orice mijloc de probă. În același context, proiectul reglementează restituirea darurilor făcute în considerarea logodnei, precum și sancționarea ruperii abuzive a acesteia.

➤ *Locuința familiei*

În lumina Noului Cod civil, locuința familiei beneficiază de un regim juridic special, fiind o componentă a așa-numitului „regim primar imperativ”. Astfel, pentru a putea dispune asupra locuinței familiei este obligatoriu consimțământul ambilor soți, chiar dacă numai unul dintre ei este proprietarul acesteia. În cazul nerespectării acestei condiții, proiectul stabilește sancțiuni diferite, după cum locuința familiei a fost sau nu notată în cartea funciară.

➤ *Alegerea regimului matrimonial*

Pentru prima dată se oferă soților posibilitatea de a alege între regimul comunității legale, cel al comunității convenționale sau cel al separației de bunuri. Spre deosebire de reglementarea în vigoare, cei care nu vor dori să li se aplice comunitatea legală vor putea încheia convenții matrimoniale, care vor fi autentificate de notar și, pentru a fi opozabile terților, vor fi înscrise în Registrul național al regimurilor matrimoniale, ținut în format electronic de Uniunea Națională a Notarilor Publici din România (la cererea soților, convențiile pot fi notate și în cartea funciară sau înscrise în registrul comerțului, precum și în alte registre de publicitate prevăzute de lege).

În timpul regimului comunității, bunurile comune pot fi împărțite, în tot sau în parte, prin bună învoială sau pe cale judecătorească, fără nici o condiționare, lucru care nu este permis de legislația în vigoare.

Potrivit regimului separației de bunuri, fiecare dintre soți este proprietar exclusiv asupra bunurilor dobândite înainte de încheierea căsătoriei, precum și a celor pe care le dobândește în nume propriu după această dată.

În ceea ce privește modificarea regimului matrimonial, aceasta se poate realiza fie pe cale convențională, fie pe cale judiciară, după caz.

➤ *Divorțul pe cale administrativă*

Trebuie menționat că acest tip de divorț poate interveni numai cu respectarea strictă a condițiilor expres prevăzute de lege, și anume ca ambii soți să fie de acord cu divorțul și să nu existe copii minori. Competența este dată ofițerului de stare civilă de la locul căsătoriei sau al ultimei locuințe comune a soților, care, constatând desfacerea căsătoriei, va elibera, potrivit legii, un certificat de divorț. În caz de refuz din partea ofițerului de stare civilă, soții pot introduce cerere de divorț la instanța de judecată.

Soluția introducerii acestei instituții are în vedere faptul că nimic nu justifică încărcarea activității instanțelor judecătorești cu o procedură pur administrativă, care nu presupune nici o operă de „judecată”.

În ceea ce privește **Titlul al III-lea**, „Rudenia”, elementele de noutate sunt următoarele:

- lărgirea sferei subiectelor care pot fi titulare ale acțiunii în tăgada paternității, respectiv: soțul mamei, mama, precum și copilul în cauză;
- reglementarea reproducerii umane asistată medical cu terț donator, introdusă după modelul francez și canadian; în cadrul acestei reglementări se stabilesc principiile generale privind regimul filiației în situația reproducerii umane asistate medical cu terț donator, răspunderea tatălui copilului, condițiile acțiunii în tăgada paternității, confidențialitatea informațiilor, precum și interdicția convențiilor având drept scop procrearea sau purtarea sarcinii pentru altă persoană (sub sancțiunea nulității absolute);
- reglementarea detaliată a condițiilor de fond, efectelor și încetării adopției.

Titlul IV, „Autoritatea părintească” – noțiune nouă, inspirată de codurile franceze și cel din Québec –, constituie cadrul general cu privire la drepturile și îndatoririle părintești privind persoana și bunurile copilului minor, exercitarea autorității părintești și decăderea din exercițiul drepturilor părintești. Potrivit proiectului, părinții au dreptul și îndatorirea de a crește copilul, asigurându-i o dezvoltare fizică, mentală, spirituală, morală și socială armonioasă. Autoritatea părintească se exercită împreună de ambii părinți, în principiu chiar și atunci când sunt divorțați. De asemenea, se reglementează și alte aspecte, precum noțiunile de „locuință a copilului” și „administrare a bunurilor copilului”.

Titlul V, „Obligația de întreținere”, cuprinde normele referitoare la subiectele obligației de întreținere și ordinea în care aceasta este datorată, condițiile obligației de întreținere, precum și executarea obligației de întreținere.

C. Cartea a III-a, „Despre bunuri”, urmărește să realizeze o unificare a dispozițiilor privind bunurile, dreptul de proprietate și celelalte drepturi reale, existente în reglementări disparate, ținând cont de soluțiile din doctrină și jurisprudență în această materie.

După înlăturarea regimului totalitar, una dintre cele mai importante provocări la care au trebuit să răspundă, în egală măsură, legiuitorul, jurisprudența și doctrina a fost reconstrucția sistemului dreptului de proprietate. Înlăturarea dreptului de proprietate socialistă și revenirea la tradiția dreptului de proprietate privată au fost consacrate, în mod treptat, în legislația postdecembristă, în anii 1990 și 1991. Corolarul acestei evoluții a fost reglementarea constituțională a dreptului de proprietate. În legea fundamentală au fost statuate principiile care guvernează dreptul de proprietate privată și dreptul de proprietate publică. Ulterior, pe această bază, au fost adoptate noi reglementări care au completat regimul juridic al celor două forme ale dreptului de proprietate.

În raport cu aceste noi reglementări, o regândire a dreptului de proprietate era necesară. În acest sens, în proiect au fost sintetizate evoluțiile legislative postdecembriste, dreptul de proprietate privată și dreptul de proprietate publică fiind reglementate în mod coerent, în titluri distincte. Pe temeiul dreptului de proprietate privată și al dreptului de proprietate publică, au fost reglementate toate celelalte drepturi reale principale: dreptul de uzufruct, dreptul de uz, dreptul de abitație, dreptul de servitute, dreptul de superficiei, dreptul de administrare, dreptul de concesiune și dreptul de folosință gratuită.

Principalele elemente de noutate aduse Cărții a III-a sunt:

- în materia accesiunii, s-a făcut distincție între lucrările autonome și lucrările adăugate, precum și între lucrările cu caracter durabil și lucrările cu caracter provizoriu; în sfera lucrărilor adăugate, a fost făcută diferențierea între lucrările necesare, cele utile și cele voluptuare, fiecareia dintre aceste categorii de lucrări stabilindu-i-se un regim juridic specific;
- o nouă soluție aplicabilă în cazul încheierii, de către un singur coproprietar, a unor acte juridice asupra bunului comun cu nerespectarea regimului juridic al exercitării dreptului de proprietate comună pe cote-părți obișnuită; în această situație, coproprietarului vătămat i se recunoaște dreptul ca, înainte de împărțea, să exercite acțiunile posesorii împotriva terțului care ar fi intrat în posesia bunului comun în urma încheierii actului;
- reglementarea proprietății periodice și instituirea sancțiunii excluderii, aplicabilă în cazul în care unul dintre coproprietari tulbură în mod grav exercitarea proprietății periodice – excludere constând în vânzarea forțată a cotei-părți din dreptul de proprietate aparținând celui exclus;
- limitarea duratei dreptului de superficie la 99 de ani înlocuiește actuala reglementare ce prevedea perpetuitatea dreptului de superficie; de asemenea, au fost reglementate efectele încetării dreptului de superficie în relațiile dintre nudul proprietar și superficiar, precum și asupra drepturilor, inclusiv a drepturilor reale de garanție, constituite asupra imobilului, în cursul superficiei, fie de nudul proprietar, fie de superficiar;
- a fost reglementat, în mod nuanțat, regimul juridic al lucrărilor și îmbunătățirilor realizate de uzufructuar asupra bunului dat în uzufruct - reglementare corelată cu prevederile din materia accesiunii imobiliare artificiale.
- s-a reglementat posibilitatea dobândirii prin uzucapiune tabulară a tuturor servituților pozitive, excluzându-se în mod explicit posibilitatea dobândirii prin uzucapiune a servituților negative (servituțile negative nu sunt veritabile dezmembrăminte ale dreptului de proprietate, ci simple căi de schimbare a echilibrului dintre sferele de exercitare a drepturilor de proprietate asupra imobilelor vecine aparținând unor persoane diferite; asemenea servituți nu sunt, prin natura lor, susceptibile de posesie);
- reglementarea cazului de intervertire a precarității în posesie constând în înstrăinarea bunului, de către detentorul precar, printr-un act translativ de proprietate cu titlu particular, către un dobânditor de bună-credință; un asemenea dobânditor de bună-credință va fi deci considerat posesor și va putea beneficia de efectele specifice posesiei;
- a fost reglementată funcția posesiei de bună-credință a unui bun mobil de a asigura opozabilitatea față de terți a actelor juridice translativ sau constitutive de drepturi reale cu privire la un bun mobil;
- s-a stabilit natura juridică, de termen de decădere, a termenului de trei ani în cursul cărora proprietarul bunului mobil pierdut sau furat îl poate revendica de la terțul dobânditor de bună-credință.

Cartea a III-a din Proiect propune introducerea în dreptul civil român a instituției trust-ului (fiducia). Acest concept, cu o aplicare foarte largă în sistemul de drept anglo-saxon, a fost deja receptat în dreptul continental în unele sisteme juridice naționale (de exemplu, Franța, Elveția, Luxemburg). La redactarea textului a fost avut în vedere modelul Legii nr.2007-211 din 19 februarie 2007 prin care a fost introdus, în Codul civil francez, Titlul XIV, „Despre fiducie”.

Fiducia a fost definită ca operația juridică prin care unul sau mai mulți constitutori transferă drepturi reale, drepturi de creanță, garanții ori alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare, către unul sau mai mulți fiduciar care le administrează cu un scop determinat, în folosul unuia sau al mai multor beneficiari. Acestea alcătuiesc o masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi și obligații din patrimoniile fiduciarilor. Calitatea de constitutor poate fi avută de orice persoană fizică sau juridică, însă, pentru a se evita operațiunile de spălare de bani și evaziunea fiscală, calitatea de fiduciar a fost limitată la instituțiile de credit, societățile de servicii de investiții financiare, societățile de asigurare și de reasigurare.

În patrimoniul fiduciarului, drepturile și obligațiile fiduciare alcătuiesc o masă patrimonială distinctă de celelalte drepturi și obligații, neexistând concurs între creditorii fiduciar și ceilalți creditori ai fiduciarului.

Pentru prima oară în legislația românească au fost introduse, după modelul Codului civil din Québec, reglementări generale privind administrarea bunurilor altuia. Aceste reglementări se vor aplica în fiecare situație în care nu există reglementări speciale privitoare la administrarea bunurilor unei alte persoane, precum și în completarea eventualelor reglementări speciale.

Primul capitol din acest titlu conține dispoziții generale, aplicabile tuturor formelor de administrare. În două secțiuni diferite din Capitolul al II-lea al acestui titlu au fost reglementate două forme distincte de administrare, fiecare având un regim juridic propriu: administrarea simplă și administrarea deplină.

În timp ce administrarea simplă presupune împuternicirea administratorului de a efectua actele necesare pentru conservarea bunurilor și actele utile pentru ca acestea să poată fi folosite conform destinației lor obișnuite, administrarea deplină presupune și îndatorirea administratorului de a exploata în mod profitabil bunurile administrate, de a spori patrimoniul sau de a realiza afectarea masei patrimoniale – ceea ce implică și o libertate mai mare a administratorului deplin de a încheia acte de dispoziție cu privire la bunurile administrate.

În Capitolul al III-lea sunt cuprinse și prevederi referitoare la evitarea conflictelor de interese dintre administrator și cel ale cărui bunuri sunt administrate, la separarea bunurilor administratorului de cele administrate, fiind stabilită și posibilitatea administratorului de a sta în justiție pentru orice cerere sau acțiune referitoare la administrarea bunurilor și de a interveni în orice cerere sau acțiune având drept obiect bunurile administrate.

Titlul al V-lea, „Cartea funciară”, adoptând sistemul Decretului-lege nr. 115/1938, care a funcționat în Transilvania, Banat și nordul Moldovei înainte de punerea în aplicare a Legii cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, stabilește *caracterul constitutiv al înscrierii* constituirilor sau strămutărilor drepturilor reale asupra imobilelor. Astfel, drepturile reale asupra imobilelor, supuse înscrierii potrivit legii, se vor dobândi, atât între părți, cât și față de terți, numai prin înscrierea în cartea funciară, în temeiul acordului de voințe al părților.

A fost instituită, de asemenea, posibilitatea depunerii cererilor de înscriere în cartea funciară prin orice mijloc care asigură transmiterea textului și confirmarea primirii cererii de înscriere. Totodată, a fost prevăzut modul de soluționare a conflictului dintre persoanele ale căror cereri de înscriere au primit, provizoriu, același rang.

Principiul dobândirii cu bună-credință a unui drept tabular, ca derogare de la regula *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*, este riguros reglementat astfel încât să asigure protecția juridică reală doar a terților care au dobândit cu bună-credință un drept real înscris în cartea funciară, în temeiul unui act juridic cu titlu oneros sau, după caz, în temeiul unui contract de ipotecă, însă numai dacă sunt întrunite următoarele condiții cumulative:

- a) nu a fost înregistrată nicio acțiune prin care se contestă cuprinsul cărții funciare;
- b) din cuprinsul cărții funciare nu rezultă nicio cauză care să justifice rectificarea acesteia în favoarea altei persoane;

c) nu a cunoscut, pe altă cale, inexactitatea cuprinsului cărții funciare.

De asemenea, o atenție specială a fost acordată și acțiunilor de carte funciară – acțiunea în prestație tabulară și acțiunea în rectificare – ale căror condiții au fost riguros reglementate, în scopul asigurării securității juridice a circuitului civil.

În sfârșit, au fost prevăzute și principalele cazuri de notare în cartea funciară a unor drepturi personale, acte, fapte sau alte raporturi juridice în legătură cu imobilul înscris în cartea funciară, prevăzându-se că efectul principal al notării este asigurarea opozabilității acestor situații juridice față de terți, chiar dacă există și pot exista și cazuri de notare cu efect pur informativ.

D. Cartea a IV-a din proiectul Noului Codul civil este dedicată, în exclusivitate, materiei succesiunilor și liberalităților, în redactarea acesteia pornindu-se de la necesitatea revizuirii unor instituții precum testamentul, rezerva succesorală, raportul succesoral.

Titlul I - „Dispoziții referitoare la moștenire în general” grupează aspectele comune tuturor tipurilor de succesiuni. Sunt tratate, în primul capitol al acestui titlu, problemele legate de deschiderea succesiunii, precizându-se felurile acesteia și stabilindu-se, în mod concis, atât înțelesul noțiunii de *moștenire legală*, cât și caracterul supletiv al acesteia în raport cu moștenirea testamentară. Totodată, este consacrată regula potrivit căreia actele juridice având ca obiect drepturi eventuale asupra unei moșteniri nedeschise sunt lovite de sancțiunea nulității absolute.

Capitolul al II-lea reglementează condițiile generale ale dreptului de a moșteni. Ca regulă generală în materie de capacitate „o persoană poate moșteni dacă există la momentul deschiderii moștenirii, iar drepturile copilului sunt recunoscute de la concepțiune, cu condiția ca acesta să se nască viabil”, reconfirmându-se principiile capacității de folosință anticipate, consacrate în Cartea I „Despre persoane”.

Totodată, în ceea ce privește vocația succesorală a comorienților, proiectul Codului civil prevede faptul că în cazul decesului mai multor persoane, dacă nu se poate stabili că una a supraviețuit alteia, acestea nu au capacitatea de a se moșteni una pe cealaltă.

Cu titlu de noutate, urmându-se reglementarea similară din Codul civil francez și cel al provinciei Québec, în cadrul Capitolului al II-lea au fost reglementate cazurile de nedemnitate absolută și nedemnitate judiciară, efectele nedemnității, precum și faptul că aceste efecte pot fi înlăturate prin manifestarea expresă a voinței defunctului.

Titlul al II-lea, „Moștenirea legală” delimitează sfera persoanelor care au calitatea de moștenitori legali și instituie principiile generale ale devoluțiunii legale. Astfel, ca element de tradiție, au fost menținute cele patru clase de moștenitori, stabilindu-se ordinea în care aceștia vin la succesiune.

În privința reprezentării succesoriale s-a urmărit, pe de o parte, să se consacre expres unele reguli deduse până acum numai pe cale de interpretare doctrinară și jurisprudențială, iar, pe de altă parte, să se dea o reglementare unitară acestei materii.

Proiectul integrează dispozițiile privind drepturile de moștenire ale soțului supraviețuitor, prevăzute actualmente în Legea nr.319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, stabilind cota succesorală a acestuia când vine în concurs cu clasele de moștenitori, dreptul de abitație, precum și dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor - dreptul acestuia de a moșteni, pe lângă cota stabilită, mobilierul și obiectele de uz casnic care au fost afectate folosinței comune a soților.

Titlul al III-lea este dedicat liberalităților, reglementând capacitatea, substituțiile, liberalitățile reziduale, revizuirea condițiilor și sarcinilor.

Este consacrat principiul potrivit căruia orice liberalitate trebuie să îmbrace forma donațiilor - *inter vivos* - sau a legatului - cuprins în testament. Totodată, sunt reglementate unele probleme comune liberalităților, în privința condițiilor de fond ale acestora (incapacități speciale de a primi prin liberalități, aspecte privitoare la substituția fideicomisară, efectele pe care aceasta le produce cu privire la bunuri, drepturile substituitului).

Observând criticile formulate în doctrina română și franceză, s-a eliminat soluția considerată inechitabilă a codului actual (art. 806 C.civ.), în care minorul între 16-18 ani nu putea dispune decât de jumătate din averea sa, ceea ce făcea ca jumătate din averea testatorului mort fără succesori legali să devină succesiune vacantă.

În materia donațiilor, este menținută cerința *ad validitatem* a formei autentice, dar este prevăzută expres validitatea în dreptul nostru a darurilor manuale. Având în vedere importanța practică a evaluării mobilelor donate, în special în materia reducțiunii și raportului, s-a accentuat cerința înscrisului estimativ, aceasta obligație fiind prevăzută sub sancțiunea nulității absolute. Totodată, câmpul de aplicare al donației sub forma darului manual a fost limitat la bunurile mobile corporale de valoare redusă, spre a se consolida rolul protectiv al formalismului în materia contractului de donație.

Dintre cauzele de revocare a donațiilor, s-a eliminat, ca inutilă și inadecvată societății actuale, revocarea de drept a donațiilor pentru survenire de copii. Din aceleași rațiuni, au fost simplificate formalitățile în cazul donațiilor între soți.

În materia testamentului, proiectul inovează din mai multe puncte de vedere:

- accentuează necesitatea manuscrierii testamentului olograf;
- modernizează materia testamentelor privilegiate;
- definițiile legatelor universale și cu titlu universal au fost reformulate, pentru a răspunde criticilor aduse în doctrină articolelor 888 și 894 din Codul civil, și celor corespunzătoare din Codul francez;
- au fost unificate și simplificate dispozițiile actualului cod civil în materia efectelor legatelor;
- definirea dezmoștenirii, valorificându-se, în acest scop, opiniile exprimate de doctrină românească.

În materia execuțiunii testamentare au fost valorificate îmbunătățirile în domeniu aduse prin Legea nr.36/1995 privind notarii publici și activitatea notarială, precum și dispozițiile în materie din Codul civil francez.

Titlul al IV-lea, „Transmisiunea și partajul moștenirii”, aduce o serie de îmbunătățiri dispozițiilor actuale în domeniu:

- sunt tratate în mod unitar opțiunea succesorală și petiția de ereditate; soluționând o controversă a doctrinei și jurisprudenței, proiectul dă câștig de cauză opiniei majoritare potrivit căreia, în pofida caracterului potestativ și strict personal al dreptului de opțiune, creditorii succesibilului pot să-l exercite pe cale oblică, în limita îndeplinirii creanței acestora.
- este instituită o distincție clară între raportul donațiilor și cel al datoriei;
- este inclus soțul supraviețuitor între cei obligați la raport;
- este concepută o reglementare unitară și modernă a modalităților de evaluare a bunurilor raportate.

E. Cartea a V-a, „Despre obligații” propune o restructurare a materiei și o reformulare a principiilor și conceptelor tradiționale în lumina tendințelor moderne în materie.

Noua reglementare propune o abordare unitară a raporturilor obligaționale. Astfel, se renunță la diviziunea tradițională în raporturi civile și raporturi comerciale și se consacră diferențieri de regim juridic în funcție de calitatea de profesionist, respectiv non-profesionist a celor implicați în raportul juridic obligațional. La stabilirea regimului general al obligațiilor a fost avută în vedere și asigurarea unei protecții corespunzătoare a subiectelor de drept aflate pe o poziție de inferioritate economică, perspectivă ce se reflectă, în special, în dispozițiile referitoare la formarea contractului, integrarea clauzelor standard în contract, reducerea clauzei penale, repararea prejudiciului nepatrimonial ș.a.

Structurată în 11 titluri, materia obligațiilor cuprinde dispoziții generale referitoare la conținutul raportului de obligație, dispoziții cu privire la izvoare, modalități și tipuri de obligații, executarea, transmisiunea, transformarea și stingerea obligațiilor, precum și un capitol special destinat restituirii prestațiilor. Un titlu distinct este destinat contractelor speciale și modalităților de garantare a obligațiilor.

În ceea ce privește izvoarele obligațiilor, alături de contract, actul unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, plata nedatorată și fapta ilicită, a fost adăugat „*orice alt act sau fapt de care legea leagă nașterea unei obligații*”. Lărgirea sferei izvoarelor obligațiilor se impune pentru a ține pasul cu realitatea reglementărilor dintre cele mai variate din ultima perioadă, caracterizată, printre altele, de diversificarea împrejurărilor care, potrivit legii, generează raporturi juridice obligaționale, față de care concepția tradițională, întemeiată pe distincția act juridic-fapt juridic *stricto sensu*, se dovedește a fi nesatisfăcătoare.

În capitolul destinat contractului, sunt reglementate în detaliu aspecte referitoare la încheiere - capacitatea, consimțământul, obiectul, cauza și forma (sunt incluse dispoziții speciale referitoare la forma contractelor electronice), la nulitate (se consacră prezumția de nulitate relativă, fixându-se regimul general al nulității ținând seama de distincția dintre nulitatea absolută și nulitatea relativă, efectele nulității, condițiile de validare a contractului nul sau anulabil și conversiunea contractului nul interpretare (se introduce conceptul de „*voință concordantă*” a părților) și cesiunea contractului. S-a urmărit și o simplificare a definițiilor tipurilor de contracte pentru o mai mare claritate și s-au introdus definiții pentru alte tipuri de contracte, cum ar fi contractul de adeziune sau contractul-cadru. O atenție deosebită este acordată regulilor privitoare la formarea contractului și, în special, etapei precontractuale, fiind reglementată răspunderea precontractuală, îndeosebi pentru negocierea cu rea-credință, divulgarea sau folosirea neautorizată a informațiilor confidențiale, retragerea intempestivă a ofertei.

Mecanismul încheierii contractelor este analizat prin prisma conceptelor tradiționale de ofertă și acceptare, fiind însă avansate și soluții pentru cazurile în care această teorie se aplică cu dificultate, cum este cazul negocierilor îndelungate ori al manifestărilor de voință implicite. Noua reglementare consacră soluția irevocabilității ofertei de a contracta, o concepție realistă care se bazează pe faptul că, de cele mai multe ori, oferta lansată destinatarului are în spate negocieri și discuții, în raport cu care orice răzgândire din partea ofertantului nu poate fi privită decât ca inexistentă. O modificare importantă vizează momentul încheierii contractului, fiind consacrat sistemul „recepțiunii”, care se regăsește în majoritatea sistemelor de drept civil. Astfel, contractul se va încheia în momentul și în locul în care acceptarea ajunge la ofertant, indiferent dacă acesta a cunoscut sau nu conținutul acceptării.

De un cert interes practic este reglementarea clauzelor-standard și a clauzelor neuzuale, prin care s-a urmărit temperarea posibilelor abuzuri ale părții a cărei poziție economică este privilegiată și de care este tentată să profite în relația cu partea mai vulnerabilă.

În privința viciilor de consimțământ, noutățile pe care le aduce noua reglementare sunt semnificative. Astfel, urmând modelul legislațiilor moderne și al Principiilor Unidroit, numai eroarea esențială va deschide calea unei acțiuni în anularea contractului. Spre deosebire de reglementarea actuală, eroarea asupra naturii sau obiectului contractului este tratată ca o cauză de nulitate relativă. În plus, sunt reglementate expres eroarea de drept și dolul prin reticență iar leziunea dobândește o vocație generală de protejare a părții defavorizate într-un raport contractual și de remediere a dezechilibrelor contractuale grave provocate prin comportamentul incorect al celeilalte părți.

Referitor la dispozițiile ce reglementează obiectul contractului, s-a urmărit asigurarea unui echilibru între nevalabilitatea contractului și răspunderea contractuală. Astfel, potrivit noii reglementări, imposibilitatea inițială a obiectului obligației nu atrage întotdeauna nulitatea contractului. Se reglementează posibilitatea de a contracta cu privire la bunuri care, la data încheierii contractului, aparțin unei terțe persoane, soluție care este perfect concordantă cu necesitățile relevate atât de circuitul comercial cât și de cel civil.

Și dispozițiile care privesc efectele contractului propun soluții inovatoare, dintre care amintim: strămutarea riscului în contractele translativ de proprietate odată cu predarea bunului, reglementarea expresă a impreviziunii și a denunțării unilaterale ca modalitate de încetare a oricărui tip de contract încheiat pe durată nedeterminată. Primesc o reglementare detaliată și clauza de dezicere, pactul de opțiune, promisiunea de a contracta, stipulația pentru altul, promisiunea faptei altuia și simulația. În privința reprezentării, s-a urmărit, în principal, clarificarea condițiilor și efectelor acesteia, mai ales a efectelor actelor încheiate de reprezentant fără indicarea numelui reprezentatului și a celor încheiate în lipsa sau cu depășirea puterii de a reprezenta.

În materia răspunderii civile delictuale, se propune includerea unor soluții consacrate în doctrină și jurisprudență, cum ar fi: răspunderea pentru vătămarea unui interes, iar nu numai a unui drept subiectiv, răspunderea în cazul neîndeplinirii unei activități impuse de lege sau de ordinul superiorului, extinderea răspunderii comitentului pentru fapta prepusului, definirea pazei juridice ș.a.

Modalitățile obligațiilor și tipurile de obligații complexe fac obiectul unor titluri distincte. Noua reglementare preia regula solidarității legale în obligațiile comerciale (consacrată, în prezent, în art.42 din C.Com.) și introduce solidaritatea pasivă legală între debitorii unor obligații contractate pentru exploatarea unei întreprinderi. Sunt oferite, de asemenea, și soluții menite să clarifice anumite probleme controversate, cum ar fi precizarea consecințelor imposibilității executării în natură a obligațiilor asupra solidarității pasive ori enunțarea criteriilor de stabilire a contribuției codebitorilor solidari la plata obligației.

În ceea ce privește **executarea silită a obligațiilor**, se propune, față de reglementarea actuală, o restructurare a acestei materii. astfel, după enunțarea principiului că orice obligație trebuie îndeplinită în mod integral și la timp, sunt enumerate mijloacele puse la dispoziția creditorului pentru a remedia consecințele neexecutării obligației, respectiv: executarea în natură a obligației; rezoluțiunea sau rezilierea contractului ori, după caz, reducerea propriei obligații corelative, dacă obligația este contractuală; alte mijloace prevăzute de lege pentru realizarea dreptului (măsuri conservatorii, acțiunea oblică, acțiunea revocatorie). În toate cazurile, creditorul poate cere daune-interese pentru prejudiciile cauzate prin neexecutare, acestea putând fi cerute exclusiv în cazul executării integrale prin echivalent, sau, dacă este cazul, pot fi cumulate cu celelalte remedii.

Totodată, noțiunea de „neexecutare a obligațiilor” este definită în sens larg, spre a reuni toate formele de neexecutare, precum neexecutarea totală sau parțială, executarea defectuoasă ori executarea cu întârziere a obligației. Existența neexecutării se determină ținând seama, între altele, de natura obligației – de mijloace sau de rezultat, precum și de calitatea debitorului.

În același timp, s-a dorit o reglementare în detaliu a punerii în întârziere a debitorului. Astfel, atât în raporturile civile, cât și în cele comerciale, a fost preferată soluția acordării unui termen suplimentar debitorului, urmărindu-se obținerea unei executări voluntare a obligației decât încurajarea declanșării imediate a procedurilor judiciare. Față de reglementarea actuală din art.1079, au fost extinse situațiile în care debitorul se află de drept în întârziere, precizându-se că sarcina probei unui caz de întârziere de drept revine întotdeauna creditorului, pentru a proteja debitorul de un eventual comportament abuziv al creditorului, această regulă putând duce, uneori, la o răsturnare a sarcinii probei.

Prevederile proiectului păstrează regula actuală a executării în natură a obligațiilor, debitorul putând fi silit să ofere creditorului prestația promisă atâta timp cât acest lucru este posibil, însă noțiunea de imposibilitate trebuie interpretată în sens larg, cuprinzând atât o imposibilitate de fapt, cât și o imposibilitate de drept.

O noutate adusă prin proiect privește neexecutarea obligației de a face; astfel, față de reglementarea actuală, creditorul nu mai este obligat să ceară încuviințarea instanței judecătorești pentru a trece la executarea silită, fiind însă dator să-l înștiințeze pe debitor prin cererea de punere în întârziere.

În ceea ce privește existența unui prejudiciu, condiție esențială de acordare de despăgubiri creditorului pentru neexecutarea obligației de către debitor, se precizează că prejudiciul se determină ținând seama nu doar de pierderile cauzate creditorului, dar și de avantajele pe care acesta le obține, spre exemplu, prin evitarea sau reducerea unor cheltuieli. Se menționează, totodată, în mod expres că prejudiciul nepatrimonial este susceptibil de reparație, formularea din proiect fiind menită să permită integrarea tendințelor moderne privind formele prejudiciului nepatrimonial (a se vedea, Hotărârea CJCE Simone Leitner c. TUI Deutschland GmbH & Co. KG din 12 martie 2002).

O modificare importantă privește momentul de la care încep să curgă dobânzile moratorii în cazul obligațiilor bănești. Spre deosebire de soluția actuală, conținută în art.1088 C.civ., proiectul stabilește că daunele moratorii curg din ziua scadenței, fără a fi nevoie de vreo punere în întârziere. Această soluție este menită să stimuleze executarea la timp a obligațiilor bănești, răspunzând mai bine exigențelor comerțului și corespunzând, totodată, tendințelor moderne din dreptul european și din proiectele de unificare a dreptului privat.

În ceea ce privește clauza penală, față de reglementarea actuală din art.1070, proiectul prevede că instanțele judecătorești, chiar dacă pot reduce clauza penală, nu o pot suprima; în plus, pe de o parte, instanțele judecătorești nu pot reduce clauza penală sub valoarea obligației principale, chiar dacă creditorul nu dovedește existența unui prejudiciu și, pe de altă parte, nu au puterea de a majora penalitatea atunci când aceasta este inferioară prejudiciului efectiv suferit.

Modificări importante se aduc și în ceea ce privește rezoluțiunea și rezilierea contractului. Sfera de aplicare a rezoluțiunii este extinsă; astfel, chiar dacă domeniul predilect de aplicare îl constituie contractele sinalagmatice, mecanismul rezoluțiunii fiind legat de reciprocitatea și interdependența obligațiilor contractuale, există contracte unilaterale, cum este cazul gajului, în care rezoluțiunea trebuie să permită uneia dintre părți să pună capăt legăturii contractuale. În plus, rezoluțiunea este, ca regulă, convențională și nu judiciară, ca în prezent.

Reglementarea „transmisiunii și transformării obligațiilor”, a fost restructurată pentru a permite o expunere sistematică a regulilor. În materia cesiunii de creanță s-a urmărit clarificarea și simplificarea regulilor aplicabile mai ales în ceea ce privește opozabilitatea cesiunii de creanță față de debitorul cedat. A fost reglementată în mod distinct cesiunea unei universalități de creanțe pentru a permite astfel realizarea unor operațiuni esențiale în raporturile de credit, cum sunt operațiunile de factoring. De asemenea, proiectul completează o lacună importantă în legislația noastră actuală, detaliind regulile aplicabile creanțelor constatate printr-un titlu la purtător în ceea ce privește transferul titlurilor, drepturile deținătorului titlului, mijloacele de apărare și acțiunea deținătorului deposedat în mod nelegitim de titlul său.

O altă noutate privește reglementarea preluării de datorie, acest mecanism permițând simplificarea și accelerarea schimburilor economice prin realizarea concomitentă a mai multor raporturi obligaționale, fără a se recurge la mecanismul novației prin schimbare de debitor.

Ca o consecință a abandonării dualismului cod civil - cod comercial, s-a impus, în mod logic, includerea în codul civil a cât mai multor **contracte**, inclusiv a celor considerate ca fiind apanajul exclusiv al comercianților. Astfel, se regăsesc în proiect contractul de comision, de consignație, de expediție, de transport, de agenție, de intermediere, antrepriză, contractul de report, de furnizare, contractul de depozit hotelier, contracte bancare.

Structural, reglementarea contractelor speciale este împărțită în capitole aferente fiecărui contract special, existând, totodată, contracte concepute ca variațiuni ale unui tip special de contract (ex.: depozitul necesar, depozitul hotelier, sechestrul convențional sunt reglementate ca subdiviziuni ale contractului de depozit; contractul de comision, contractul de consignație și contractul de expediție sunt analizate ca subdiviziuni ale contractului de mandat fără reprezentare).

Capitolul I, relativ la *vânzare*, reglementează promisiunea de vânzare, vânzarea bunului altuia, precum și obligațiile vânzătorului și ale cumpărătorului și stabilește reguli speciale referitoare la exercitarea drepturilor părților la contract. De asemenea, sunt prevăzute dispoziții cu privire la dreptul de preemțiune și vânzarea cu pact de răscumpărare, vânzarea cu drept de opțiune și promisiunea de vânzare, reguli speciale care guvernează vânzarea bunurilor mobile și imobile și, respectiv, vânzarea unei moșteniri. Sunt reglementate diferite varietăți de vânzare, precum vânzarea cu plata prețului în rate, vânzarea la licitație publică, vânzarea de drepturi litigioase.

Capitolul al II-lea reglementează *contractul de schimb*, realizându-se, în lumina modelelor de drept comparat urmărite, o corelare a noțiunii cu cea a contractului de vânzare.

Capitolul al III-lea este dedicat contractului de furnizare, care nu cunoaște *de lege lata* o reglementare de principiu (aplicații ale contractului găsim în cadrul unor materii speciale, cum ar fi contractul de furnizare de energie electrică; de asemenea, Codul comercial reglementează întreprinderile de furnituri, fără să definească însă contractul de furnizare).

Capitolul al IV-lea privește *contractul de report*, dispozițiile acestuia urmând să constituie dreptul comun pentru reglementările speciale care ar putea reglementa astfel de operațiuni, cum ar fi regulamente bursiere, etc. Potrivit concepției proiectului, contractul de report cuprinde în structura sa o vânzare care se execută imediat, cu plata la vedere și cu predarea titlurilor care fac obiectul vânzării și o revânzare între aceleași părți, de data aceasta având calități inverse, pe un preț determinat și la un termen determinat, a unor titluri de aceeași specie cu cele care au făcut obiectul primei vânzări.

Capitolul al V-lea este dedicat *contractului de locațiune* și stabilește, în primul rând, reguli referitoare la natura locațiunii, drepturile și obligațiile rezultând din contractul de locațiune, precum și încetarea acestuia. Reguli particulare sunt prevăzute cu privire la *contractul de închiriere a locuinței*; de asemenea, subliniindu-se faptul că locațiunea unui teren constituie arendare, sunt prevăzute regulile specific *contractului de arendare*. Ca o reglementare importantă, în materia contractului de locațiune s-a prevăzut că în privința obligației de restituire a bunului dat în locațiune, contractul încheiat pe durată determinată reprezintă titlu executoriu la expirarea termenului. Această reglementare a fost propusă pentru a se înlătura eventualele abuzuri ale locatarului care, la expirarea termenului, refuză să-și execute obligația de restituire a bunului dat în locațiune, iar intentarea acțiunii în evacuare nu este o soluție viabilă, dată fiind durata mare a procesului.

Capitolul al VI-lea reglementează *contractul de antrepriză*. Sunt de menționat, dintre prevederile nou introduse cele privind determinarea prețului, furnizarea materialului, delimitarea față de contractul de vânzare, obligațiile părților, informarea beneficiarului, vânzarea bunurilor neridicate la termen, prețul împovăraător, noțiunea antreprizei pentru lucrări de construcții și împrejurările care împiedică executarea lucrărilor.

Capitolul al VII-lea grupează prevederile referitoare la *contractul de societate și la contractul de asociere în participație* și, cu titlu de noutate, stabilește posibilitatea ca societatea să dobândească personalitate juridică.

Proiectul propune structurarea sistemului societăților pe următoarele principii: societățile pot fi simple (reglementate de Codul civil, fără a le denumi însă ca atare, deși o astfel de tehnică este întâlnită în Codul elvețian al obligațiilor care reglementează societatea simplă) sau speciale (reglementate de legi speciale); societățile simple (civile) sunt cele constituite prin contractul de societate, exclusiv în condițiile Codului civil; societățile speciale sunt toate celelalte societăți, altele decât cele simple, constituite pentru exercițiul unor activități economice sau diverse profesii, reglementate de legi speciale. Prevederile proiectului Noului Cod civil privind societatea simplă constituie și dreptul comun cu privire la societățile speciale. Societățile simple pot fi cu sau fără personalitate juridică, în funcție de voința asociaților și pot dobândi personalitate juridică prin înscrierea în registrul comerțului (în Codul civil elvețian orice persoană morală dobândește personalitatea prin înscrierea în registrul comerțului, chiar și asociațiile și fundațiile, cu excepția persoanelor de interes public care dobândesc personalitate exclusiv prin efectul legii).

În ceea ce privește *contractul de transport* (Capitolul al VIII-lea), sunt detaliat reglementate: noțiunea, dovada, domeniu de aplicare, încheierea contractului de transport, transportul succesiv, pluralitatea de exemplare, recipisa de primire, transmisibilitatea documentelor de transport, efectele transmiterii documentului de transport, ambalajul, obligațiile expeditorului la predarea bunurilor spre transport, suspendarea transportului și contraordinul, împiedicări la executarea transportului, modificările aduse de transportator contractului de transport, dreptul de dispoziție ulterioară al expeditorului, dreptul de refuz al transportatorului, obligația de predare și informare care incumbă transportatorului, drepturile și obligațiile esențiale ale destinatarului, prețul și alte cheltuieli, obligațiile esențiale ale destinatarului, imposibilitatea predării bunurilor, dreptul de retenție aparținând transportatorului, răspunderea transportatorului, raporturile dintre căraușii succesivi, obligațiile esențiale ale transportatorului în transportul de călători și bagaje, obligații ale părților, răspunderea pentru călători și bagaje, răspunderea în transportul succesiv.

Capitolul al IX-lea este rezervat *contractului de mandat* și tratează natura și întinderea mandatului, obligațiile părților între ele și, respectiv, față de terți, precum și încetarea mandatului. Sunt reglementate, în mod distinct, *contractele de comision, consignatie și expediție*, ca variațiuni ale mandatului.

Capitolul al X-lea reglementează *contractul de agenție*. Urmând principiul unificării în materie, acest capitol integrează principiile consacrate de Legea nr.509/2002, de Convenția asupra Agenției în Vânzarea Internațională de Bunuri (Geneva, 17 Februarie 1983). Textul respectă standardele minimale fixate de Directiva Consiliului nr.86/653/EEC privind coordonarea legislației statelor membre referitoare la agenții comerciale independente.

Contractul de intermediere este reglementat de Capitolul XI din proiect. Complexitatea economiei și a piețelor, fenomenul de specializare economică a operatorilor economici și de globalizare a schimburilor comerciale au impus cu necesitate apariția intermedierei ca operațiune prin care se pun în legătură mai multe părți, cu scopul de a se facilita încheierea unor acte juridice.

Capitolul al XII-lea este consacrat *contractului de depozit* și tratează *depozitul obișnuit*, *depozitul necesar*, *depozitul hotelier*, precum și *sechestrul convențional*.

Contractul de împrumut este reglementat de Capitolul XIII, acordându-se o importanță deosebită dispozițiilor aferente împrumutului de folosință – *comodatul* – și împrumutului propriu-zis, numit și *împrumut de consumație*. Noutățile din această materie vizează, în principal, prevederile referitoare la promisiunea de împrumut, pieirea bunului dat în comodat, obligația comodantului de informare, transferul proprietății și al riscurilor în contractul de împrumut de consumație, restituirea împrumutului, regimul dobânzilor.

Capitolul al XIV-lea reglementează *contractul de cont curent*, iar Capitolul XV este destinat *contului bancar curent* și *altor contracte bancare*.

Necesitatea unei reglementări a contractului de cont curent bancar se justifică, pe de o parte, prin particularitățile pe care acesta le prezintă față de contractul de cont curent comercial, iar, pe de altă parte, prin faptul că răspunde unei realități caracterizată prin „bancarizarea” raporturilor economice, fenomen specific unei economii de piață.

De asemenea, alături de contractul de cont bancar se propune și reglementarea altor operațiuni bancare curente care se realizează prin intermediul unui cont curent sau care reprezintă o aplicație a unui contract clasic (închirierea casetei de valori).

Capitolul al XVI-lea, „*Contractul de asigurare*”, reunește *contractul de rentă viageră* și *contractul de întreținere pe viață*, cel din urmă găsindu-și o consacrare legislativă după o perioadă îndelungată în care i s-au aplicat regulile obligațiilor generale și inovațiile rezultate din practica instanțelor judecătorești.

În ceea ce privește *contractul de rentă* (capitolul al XVII-lea), principalele noutăți formulate se referă la stipularea rentei în beneficiul unui terț, rezoluțiunea contractului de rentă viageră, modurile de constituire a rentei.

Capitolul al XVIII-lea privește *contractul de întreținere*. Menționăm, cu titlu de exemplu, dispozițiile referitoare la aplicarea unor reguli de la contractul de rentă viageră, întinderea obligației de întreținere, protecția creditorilor, încetarea contractului de întreținere și, cu deosebire, la rezoluțiunea contractului.

Capitolul al XIX-lea reglementează *Jocul și prinsoarea*, ca fiind contracte aleatorii. În ceea ce privește *contractul de joc și prinsoare*, principalele noutăți formulate se referă la lipsa dreptului la acțiune atunci când acestea nu au fost autorizate de autoritatea competentă, și problema competițiilor sportive.

Capitolul al XX-lea cuprinde dispozițiile relative la *contractul de tranzacție*. Principalele noutăți propuse se referă la noțiunea de contract de tranzacție, condițiile de fond ale contractului, tranzacția încheiată pe baza unor documente false, tranzacția asupra unui proces terminat și desființarea tranzacției.

În ceea ce privește titlul privitor la **garantarea obligațiilor**, menționăm că acesta a fost structurat în garanții personale (fideiusiunea și garanțiile autonome), precum și în privilegii și garanții reale. În cadrul garanțiilor autonome au fost reglementate distinct scrisoarea de confort și scrisoarea de garanție.

Referitor la privilegii și garanții reale, proiectul statuează regula egalității creditorilor și definește noțiunea de „cauză de preferință”, adică de instrument juridic menit să deroge de la regula enunțată anterior, distingând în cadrul cauzelor de preferință privilegiile și garanțiile reale.

Totodată, privilegiile au fost definite ca reprezentând preferințe acordate de lege unor creditori în considerarea calității creanței lor, acestea nereprezentând un drept distinct în patrimoniul beneficiarilor, care s-ar adăuga creanței, ci doar o ameliorare a statutului juridic al acesteia în cazul unui concurs între creditori. Totodată, noțiunea de *garanție reală* include toate instrumentele prin care un creditor dobândește un drept cu privire la unul sau mai multe bunuri ale debitorului său, ori, în anumite cazuri, cu privire la bunurile unei alte persoane, și care se adaugă dreptului său de creanță. Garanțiile reale reglementate în proiectul de față sunt ipoteca, gajul și dreptul de retenție.

În ceea ce privește ipoteca, proiectul propune o unificare și o completare a soluțiilor actuale din Codul civil și din Titlul VI al Legii nr.99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, prevăzând, ca noutate, că și bunurile mobile pot face obiectul unei ipoteci. Totodată, se înlătură restricția actuală din Codul civil (art.1774 și art.1776) și se dispune că, în materie imobiliară, este posibilă constituirea ipoteci asupra unei universalități de bunuri imobile. Referitor la încheierea contractului de ipotecă, se prevede, ca și exigențe de formă, că ipoteca mobilă se constituie prin act sub semnătură privată, iar în ceea ce privește ipoteca imobiliară, se menționează, față de reglementarea actuală, că ipoteca este valabilă chiar dacă numai consimțământul constitutorului este exprimat în formă autentică. Această dispoziție este utilă mai ales în cazul încheierii contractelor la distanță și al încheierii prin reprezentanți.

Referitor la gaj, proiectul prevede că această garanție reală nu poate avea ca obiect decât bunuri mobile susceptibile de detenție materială; spre deosebire de reglementarea actuală, gajul nu poate purta asupra bunurilor incorporeale, cum sunt drepturile de creanță, decât dacă sunt încorporate într-un titlu de valoare, ele putând face însă obiectul ipoteci mobiliare. Referitor la forma contractului de gaj, ca și noutate, proiectul consacră libertatea absolută a formei acestui contract, acesta fiind încheiat în mod valabil chiar în lipsa unui înscris, indiferent de valoarea creanței garantate.

În absența unei reglementări generale în Codul civil actual a dreptului de retenție, proiectul prevede în mod expres acest tip de garanție reală imperfectă. Astfel, proiectul consolidează poziția titularului dreptului de retenție, recunoscând acestuia posibilitatea de a introduce o acțiune pentru recuperarea bunului în cazul unei desesizări involuntare.

F. Cartea a VI-a, „Despre prescripția extinctivă, decăderea și calculul termenelor”

Unul dintre obiectivele majore ale politicii legislative în domeniul dreptului privat reclamă ca în activitatea de codificare să se țină seama de natura și specificul fiecărei materii, care trebuie reglementată evitându-se paralelisme în reglementare și crearea de confuzii în privința determinării naturii sau calificării juridice a unor instituții. Aceste deziderate au fost avute în vedere la reglementarea prescripției. Codul civil de la 1864 tratează prescripția, după modelul francez, ca o instituție unitară, deși între cele două forme (prescripția extinctivă și cea achizitivă sau uzucapiunea) există și deosebiri importante, unele reguli fiind aplicabile doar uneia dintre cele două instituții. De aceea, în reglementările moderne (de exemplu, Codul civil german, Codul civil elvețian, Codul civil italian etc.), prescripția extinctivă își găsește sediul în alt loc decât acela al uzucapiunii, și anume prima în cadrul materiei stingerii obligațiilor, în general, iar a doua în materia posesiei din cadrul părții rezervate bunurilor și drepturilor reale principale. Urmând această linie de gândire, legiuitorul român, încă prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, a făcut un pas important în ceea ce privește reglementarea separată a prescripției extinctive, principalele prevederi din Codul civil aplicabile prescripției extinctive fiind astfel abrogate sau, după caz, modificate.

O asemenea optică a urmat și proiectul Noului Cod civil, care a rezervat într-o carte distinctă regulile aplicabile prescripției extinctive (alături de decăderea din exercițiul unui drept subiectiv civil), în timp ce uzucapiunea este tratată în Cartea a III-a („Despre bunurile”), printre efectele juridice ale posesiei (art. 686 și urm.), prevăzându-se totuși, spre a se asigura corelarea dintre ele, că dispozițiile aplicabile uzucapiunii se completează, în mod corespunzător, cu cele de la materia prescripției extinctive.

Din punct de vedere normativ, noua reglementare preia, cu îmbunătăți substanțiale, prevederile Decretului nr. 167/1958 (Titlul I), sistematizate pe probleme specifice (dispoziții generale, termenul prescripției extinctive, cursul prescripției extinctive, împlinirea prescripției extinctive), la care se adaugă o reglementare generală a termenelor de decădere (Titlul al II-lea), aceasta din urmă constituind o noutate absolută în dreptul civil român.

Proiectul delimitează prescripția dreptului material la acțiune față de prescripția dreptului de a cere executarea silită, supusă, din considerente practice în primul rând, dispozițiilor Codului de procedură civilă, care se vor completa cu cele de drept comun în măsura în care ar fi neîndestulătoare.

De asemenea, se propune reglementarea termenului de prescripție extinctivă în materia răspunderii civile delictuale, prin fixarea unui termen de prescripție de 10 ani, în cazul în care prejudiciul este cauzat prin tortură sau acte de barbarie, prin violență sau agresiuni sexuale comise nu numai contra unui minor (cum prevedea art. 1946 alin. 2, *ab initio*, în forma adoptată de Senat în 2004), ci și contra unei persoane aflate în imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința, - când termenul de prescripție, spre a se asigura acestor persoane o protecție sporită, este de 10 ani.

Termenul general de prescripție rămâne la 3 ani, astfel cum a fost fixat prin Decretul nr. 167/1958.

În vederea adaptării dispozițiilor în materie de prescripție la cerințele economiei de piață, se prevede, după modelul legislațiilor moderne, posibilitatea părților ca, în limitele și condițiile prevăzute de lege, să modifice durata termenelor de prescripție ori să modifice cursul prescripției extinctive. Se exceptează însă cazul drepturilor la acțiune de care părțile nu pot să dispună, precum și acțiunile derivate din contractele de adeziune, de asigurare și cele supuse legislației consumatorului.

De asemenea, se mai are în vedere instituirea unui nou caz de suspendare a prescripției extinctive foarte util în practică, și anume cazul negocierilor purtate în scopul rezolvării pe cale amiabilă a neînțelegerilor dintre părți. Se are în vedere faptul că, în asemenea situații, continuarea curgerii prescripției ar fi nejustificată și inechitabilă în privința celui care a încercat să evite un litigiu judiciar, purtând cu bună-credință negocieri de rezolvare a diferendului.

Cât privește efectul prescripției extinctive, stingerea dreptului material la acțiune nu poate fi invocat din oficiu de către organul de jurisdicție, ci numai de către partea interesată, în acord cu dispozițiile actuale din Codul civil (art. 1841).

În sfârșit, prin derogare de la regula *accessorium sequitur principale*, în materia garanțiilor ipotecare, prescripția dreptului la acțiune privind creanța principală nu atrage și stingerea dreptului la acțiunea ipotecară. În acest din urmă caz, creditorul ipotecar va putea urmări, în condițiile legii, doar bunurile mobile sau imobile ipotecate, însă numai în limita valorii acestor bunuri. Această soluție, inspirată din dreptul german și elvețian, se armonizează și cu regulile de carte funciară, unde ipoteca înscrisă este considerată că există cât timp nu este radiată și atestă faptul că, deși accesoriu, ipoteca este în același timp și un drept relativ autonom, bucurându-se de o existență juridică proprie.

Titlul III, intitulat Calculul termenelor cuprinde regulile generale de calcul aplicabile tuturor termenelor, fără deosebire de natura și izvorul lor, legal, convențional sau judiciar.

G. În Cartea a VII-a, „Dispoziții de drept internațional privat” sunt integrate prevederile Legii nr.105/1992, revizuite însă, pentru a fi puse în acord cu noua concepție în materia dreptului familiei, cuprinsă în proiect, și cu instrumentele comunitare și internaționale în domeniul dreptului internațional privat.

Proiectul consacră autonomia de voință a soților, în sensul posibilității de a alege, în anumite limite, legea aplicabilă regimului matrimonial. Reglementarea propusă reflectă, astfel, principiul instituit prin Convenția de la Haga din 1978 cu privire la legea aplicabilă regimurilor matrimoniale și reafirmat în Cartea verde a Comisiei Europene privind elaborarea unui Regulament european referitor la conflictele de legi în materia regimurilor matrimoniale, competența și recunoașterea hotărârilor judecătorești.

De asemenea, reglementarea propusă distinge între efectele personale și cele patrimoniale generale ale căsătoriei (regimul primar imperativ), pe de o parte, și regimurile matrimoniale propriu-zise (legale și secundare), pe de altă parte, ținând seama astfel de modificările aduse în domeniul dreptului familiei (Cartea a II-a).

În materia divorțului, soluțiile prezintă caracter de noutate, atât în ceea ce privește punctele de legătură, cât și sub aspectul posibilității soților de a alege, în anumite limite, legea aplicabilă. Astfel, se inversează binomul „cetățenie comună - domiciliu comun”, legea aplicabilă fiind, în principal, legea reședinței obișnuite comune, iar, în lipsă, legea cetățeniei comune a soților.

Referitor la legea reședinței obișnuite comune, se propune o apropiere de norma de competență în materia divorțului, consacrată în dreptul român de art.607 din Codul de procedură civilă și menținută în proiectul Noului Cod de procedură civilă. O normă de procedură similară se regăsește în materia competenței internaționale în Regulamentul (CE) nr.2201/2003 din 27 noiembrie 2003, referitor la competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia responsabilității părintești.

Aplicarea propusă a legii române în alte cazuri în care nu se pot aplica celelalte criterii asigură previzibilitatea soluției în această materie, spre deosebire de actuala reglementare ce prevede aplicarea legii statului cu care soții „întrețin în comun cele mai strânse legături”. În situația în care soții nu au avut nici o reședință comună și nici o cetățenie comună, este evidentă lipsa de securitate juridică și de previzibilitate a legii aplicabile.

Soluțiile propuse sunt în spiritul Cărții verzi privind legea aplicabilă și competența în materia divorțului, lansată de Comisia europeană la 14 martie 2005, și al proiectului de Regulament (citată anterior), care propun o unificare a normelor conflictuale la nivelul Uniunii Europene, pornind de la premisa necesității de a asigura o mai mare securitate și previzibilitate în ceea ce privește legea aplicabilă divorțului.

Proiectul propune, ca instituție nouă, „înlăturarea excepțională a legii aplicabile”, care permite judecătorului, în mod excepțional, să stabilească legea aplicabilă cea mai adecvată în speță, independent de norma conflictuală în materie (o aplicație subsidiară a metodei *proper law*). Această metodă de determinare a legii aplicabile nu va fi însă permisă când părțile au ales legea aplicabilă, în temeiul autonomiei de voință, precum și în unele materii în care normele conflictuale au un caracter imperativ (starea și capacitatea civilă a persoanei).

De asemenea, în ceea ce privește punctele de legătură pentru determinarea legii naționale, alături de cetățenie, s-a optat pentru înlocuirea noțiunilor de domiciliu și, respectiv, reședință, cu noțiunea de „reședință obișnuită”, frecvent utilizată în dreptul comparat, în convențiile internaționale (în special cele de la Haga) și în dreptul comunitar. Pentru determinarea reședinței obișnuite sunt avute în vedere acele circumstanțe personale și profesionale care indică legături durabile cu acest stat sau intenția de a stabili asemenea legături.

În ceea ce privește soluționarea conflictelor de legi în diferite materii, proiectul propune soluții noi, de natură să asigure compatibilitatea dreptului internațional privat român cu dreptul comunitar, precum și cu cele mai recente reglementări adoptate în cadrul Conferinței de drept internațional privat de la Haga.

Astfel, sunt de remarcat următoarele modificări semnificative:

- referitor la ocrotirea persoanei fizice, spre deosebire de actuala reglementare (art.36-39 din Legea nr. 105/1992), proiectul distinge între ocrotirea minorului și ocrotirea majorului.; în ceea ce privește ocrotirea majorului, proiectul propune o serie de soluții inspirate din Convenția de la Haga din 13 aprilie 2000; în ceea ce privește ocrotirea minorului, vor fi aplicabile prevederile Convenției de Haga din 19 octombrie 1996 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea în materia responsabilității părintești și a măsurilor de protecție a copiilor.
- în materia legii aplicabile obligației de întreținere, este consacrată ca regulă generală aplicarea legii reședinței obișnuite a creditorului, precum și posibilitatea părților de a alege, în anumite limite, legea aplicabilă;
- în materia moștenirii, spre deosebire de reglementarea actuală, care distinge între moștenirea mobilă, la care se aplică legea națională a defunctului, și moștenirea imobiliară, la care se aplică „*lex rei sitae*”, se propune aplicarea legii ultimei reședințe obișnuite a defunctului, iar – prin excepție –, pentru bunurile imobile, legea locului unde sunt situate;
- de asemenea, s-a lărgit autonomia de voință a testatorului, în sensul că se consacră posibilitatea acestuia de a alege legea aplicabilă moștenirii, singura îngrădire fiind aceea de a nu se aduce atingere drepturilor moștenitorilor rezervatari, prevăzute de legea care ar fi fost aplicabilă în lipsa alegerii, spre deosebire de soluția actuală care nu permite testatorului să înlăture niciuna dintre dispozițiile imperative ale legii aplicabile în lipsa alegerii;

- în materia bunurilor, o atenție specială a fost acordată garanțiilor, în efortul de corelare cu amendamentele propuse în această materie în materia ipotecilor mobiliare și imobiliare, precum și în scopul de a reformula soluțiile consacrate în Legea nr. 99/1999 referitoare la ipotecile mobiliare;
- în materia actului juridic și în materia obligațiilor, având în vedere că aceste domenii sunt supuse, în principal, reglementărilor comunitare, sunt consacrate norme de trimitere la aceste reglementări;
- a fost reglementată legea aplicabilă fiduciei, asigurându-se astfel și corelarea cu reglementarea acestei instituții propusă în cartea privitoare la bunuri.

3. Surse de documentare avute în vedere la elaborarea proiectului

La elaborarea soluțiilor legislative ale Noului Cod civil al României au fost avute în vedere instrumente normative naționale și internaționale, dintre care amintim următoarele:

La elaborarea soluțiilor legislative ale Noului Cod civil al României au fost avute în vedere instrumente normative naționale și internaționale, dintre care amintim următoarele:

a. Constituția României, republicată;

b. Coduri:

- Codul civil;
- Codul familiei;
- Codul civil Québec ,
- Codul civil francez;
- Codul civil italian;
- Codul civil spaniol;
- Codul civil elvețian;
- Codul elvețian al obligațiilor;
- Codul civil german;
- Codul civil brazilian.

c. Coduri – proiect:

- Proiectul Codului civil român din 1940;
- Proiectul Codului civil român din 1971;

d. Acte normative comunitare:

A se vedea secțiunea 5, pct. 2.

e. Alte documente internaționale:

- Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ratificată prin Legea nr. 30/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.135 din 31 mai 1994;
- Convenția cu privire la drepturile copilului, ratificată prin Legea nr.18/1990, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.314 din 13 iunie 2001 (convenție adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989);
- Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale încheiată la Haga la 23 mai 1993, ratificată prin Legea nr.84/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 298 din 21 octombrie 1994;

- Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, Convenția privind drepturile omului și biomedicina, semnată la Oviedo la 4 aprilie 1997 și Protocolul adițional la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, referitor la interzicerea clonării ființelor umane, semnat la Paris la 12 ianuarie 1998, ratificate prin Legea nr.17/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 28 februarie 2001;
- Declarația universală a drepturilor omului din 10 decembrie 1948, adoptată de Adunarea generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948;
- Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, adoptat de Adunarea generală a Organizației Națiunilor Unite la data de 16 decembrie 1966, ratificat de România prin Decretul 212/1974, publicat în Buletinul Oficial nr.146 din 20 noiembrie 1974;
- Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, adoptat de Adunarea generală a Organizației Națiunilor Unite la data de 16 decembrie 1966, ratificat de România prin Decretul 212/1974, publicat în Buletinul Oficial nr.146 din 20 noiembrie 1974;
- Convenția privind consimțământul la căsătorie, vârsta minimă pentru căsătorie și înregistrarea căsătoriilor, adoptată de Adunarea generală a Organizației Națiunilor Unite la data de 7 noiembrie 1962, ratificată de România prin Legea nr. 116/1992, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.330 din 24 decembrie 1992;
- Convenția europeană în materia adopției de copii, încheiată la Strasbourg, la data de 24 aprilie 1967, ratificată de România prin Legea nr.15/1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.67 din 31 martie 1993.
- Convenția europeană asupra statutului juridic al copiilor născuți în afara căsătoriei, încheiată la Strasbourg la 15 octombrie 1975;
- Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, încheiată la Haga, la data de 25 octombrie 1980, ratificată de România prin Legea nr.100/1992, publicată în Monitorul Oficial al României nr.243 din 30 septembrie 1992;
- Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, încheiată la Haga, la data 29 mai 1993, ratificată de România prin Legea nr. 84/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.298 din 21 octombrie 1994;
- Convenția asupra relațiilor personale care privesc copiii, adoptată la Strasbourg la data de 15 mai 2003, ratificată de România prin Legea nr.87/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.257 din 17 aprilie 2007;
- Convenția asupra legii aplicabile regimurilor matrimoniale, încheiată la Haga la 14 martie 1978, neratificată de România;
- Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri, la care România a aderat prin Legea nr.24/1991, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 54/1991;
- Convenția asupra prescripției în materie de vânzare internațională de mărfuri, încheiată la New York la 14 iunie 1974, și Protocolul de modificare a convenției, încheiat la Viena la 11 aprilie 1980, la care România a aderat prin Legea nr.24/1992, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 46/1992.;
- Principiile Dreptului European al Contractelor, elaborate de Comisia privind dreptul european al contractelor.

f. Legi interne relevante:

- Lege din 30 iulie 1934 pentru reglementarea contractului de consignație, publicată în Monitorul Oficial al României, nr.173 din 30 iulie 1934;
- Legea nr.153/1937 pentru magazinele generale și warantarea mărfurilor și cerealelor, publicată în Monitorul Oficial nr. 81 din 7 aprilie 1937;
- Legea nr.319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, publicată în Monitorul Oficial nr.133 din 10 iunie 1944;
- Decretul nr.31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr.8 din 30 ianuarie 1954;
- Decretul nr.32/1954 de punere în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr.32 din 31 ianuarie 1954;
- Decretul nr.167/1958 privitor la prescripția extinctivă, republicat în Buletinul Oficial nr.11 din 15 iulie 1960;
- Legea nr.5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, publicată în Buletinul Oficial nr. 47 din 31 martie 1973;
- Legea nr.15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.98 din 8 august 1990, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.26/1990 privind registrul comerțului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.49 din 4 februarie 1998, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.31/1990 privind societățile comerciale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1066 din 17 noiembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea fondului funciar nr.18/1991, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1 din 5 ianuarie 1998, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.97 din 6 mai 1991, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.933 din 13 octombrie 2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.64/1991 privind brevetele de invenție, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.541 din 8 august 2007;
- Legea nr.105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.245 din 1 octombrie 1992, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.129/1992 privind protecția desenelor și modelelor industriale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.876 din 20 decembrie 2007;
- Ordonanța Guvernului nr.15/1993 privind unele măsuri pentru restructurarea activității regiilor autonome, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.202 din 23 august 1993;
- Legea arendării nr.16/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.91 din 7 aprilie 1994, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.32/1994 privind sponsorizarea, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.129 din 25 mai 1994;
- Legea nr.10/1995 privind calitatea în construcții, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.12 din 24 ianuarie 1995, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea notarilor publici și a activității notariale nr.36/1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.92 din 16 mai 1995, cu modificările și completările ulterioare;

- Legea nr.112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.279 din 29 noiembrie 1995, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.136/1995 privind asigurările și reasigurările în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.303 din 30 decembrie 1995, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr.7/1996, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.201 din 3 martie 2006;
- Legea nr.8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.60 din 26 martie 1996, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea apelor nr.107/1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.244 din 8 octombrie 1996, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.119/1996 cu privire la actele de stare civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.282 din 11 noiembrie 1996, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea locuinței nr.114/1996, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.393 din 31 decembrie 1997, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.30/1997 privind reorganizarea regiilor autonome, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.125 din 19 iunie 1997, aprobată cu modificări prin Legea nr.207/1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.366 din 18 decembrie 1997, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța Guvernului nr.52/1997 privind regimul juridic al francizei, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.180 din 14 mai 1998;
- Ordonanța Guvernului nr.19/1997 privind transporturile, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.552 din 11 noiembrie 1999, cu modificările ulterioare;
- Ordonanța Guvernului nr.51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.9 din 12 ianuarie 2000, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța Guvernului nr.42/1997 privind navigația civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.210 din 10 martie 2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.161 din 23 aprilie 1998, cu modificările ulterioare;
- Ordonanța Guvernului nr.116/1998 privind instituirea regimului special pentru activitatea de transport maritim internațional, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.326 din 29 august 1998, aprobată cu modificări prin Legea nr.231/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.516 din 8 iunie 2004, cu modificările ulterioare;
- Legea nr.213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.448 din 24 noiembrie 1998, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.12/1998 privind transportul pe căile ferate române și reorganizarea Societății Naționale a Căilor Ferate Române, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.834 din 9 septembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.190/1999 privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare, publicată în Monitorul Oficial al României nr.611 din 14 decembrie 1999, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.40/1999 privind protecția chiriașilor și stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinația de locuințe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.148 din 8 aprilie 1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.241/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.265 din 23 mai 2001, cu modificările și completările ulterioare;

- Ordonanța Guvernului nr.106/1999 privind contractele încheiate în afara spațiilor comerciale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.168 din 5 martie 2008;
- Ordonanța Guvernului nr.22/1999 privind administrarea porturilor și a căilor navigabile, utilizarea infrastructurilor de transport naval aparținând domeniului public, precum și desfășurarea activităților de transport naval în porturi și pe căile navigabile interioare, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 3 februarie 2003, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța Guvernului nr.88/1999 privind stabilirea unor reguli pentru transportul combinat de mărfuri, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.423 din 31 august 1999, aprobată cu modificări prin Legea nr.401/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.455 din 27 iunie 2002;
- Ordonanța Guvernului nr.130/2000 privind protecția consumatorilor la încheierea și executarea contractelor la distanță, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.177 din 7 martie 2008, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.305 din 18 aprilie 2008;
- Legea nr.32/2000 privind activitatea de asigurare și supravegherea asigurărilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.148 din 10 aprilie 2000, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța Guvernului nr.9/2000 privind nivelul dobânzii legale în obligațiile bănești, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.26 din 25 ianuarie 2000, aprobată cu modificări prin Legea nr.356/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.425 din 18 iunie 2002;
- Ordonanța Guvernului nr.99/2000 privind comercializarea produselor și serviciilor de piață, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.603 din 31 august 2007;
- Ordonanța Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.39 din 31 ianuarie 2000, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.246/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.656 din 25 iulie 2005, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr.18/1991 și ale Legii nr.169/1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.8 din 12 ianuarie 2000, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.140 din 1 aprilie 2000, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.790 din 12 decembrie 2001, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.798 din 2 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului și a ministerelor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.164 din 2 aprilie 2001, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea patronatelor nr.356/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.380 din 12 iulie 2001, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea administrației publice locale nr.215/2001, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 20 februarie 2007, cu modificările și completările ulterioare;

- Legea nr.509/2002 privind agenții comerciale permanente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.581 din 6 august 2002;
- Legea nr.469/2002 privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei contractuale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.529 din 19 iulie 2002, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.202/2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.150 din 1 martie 2007;
- Legea sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr.487/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.589 din 8 august 2002, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța Guvernului nr.41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 68 din 2 februarie 2003, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.323/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.510 din 15 iulie 2003, cu modificările ulterioare;
- Legea partidelor politice nr.14/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.25 din 17 ianuarie 2003, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea sindicatelor nr.54/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.73 din 5 februarie 2003;
- Legea nr.282/2004 privind protecția dobânditorilor cu privire la unele aspecte ale contractelor purtând asupra dobândirii unui drept de utilizare pe durată limitată a unor bunuri imobiliare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.580 din 30 iunie 2004;
- Legea nr.289/2004 privind regimul juridic al contractelor de credit pentru consum destinate consumatorilor, persoane fizice, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.319 din 23 aprilie 2008;
- Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.557 din 23 iunie 2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1101 din 25 noiembrie 2004;
- Legea cooperăției agricole nr.566/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.236 din 22 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.172 din 28 februarie 2005;
- Legea nr.247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.312/2005 privind dobândirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor de către cetățenii străini și apatrizi, precum și de către persoanele juridice străine, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1008 din 14 noiembrie 2005;
- Ordonanța Guvernului nr.7/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind transportul pe căile ferate din România, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.838 din 11 octombrie 2006;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.109/2005 privind transporturile rutiere, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.655 din 22 iulie 2005, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.102/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.398 din 9 mai 2006, cu modificările și completările ulterioare;

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.641 din 20 iulie 2005, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.290/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.959 din 28 octombrie 2005, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 418 din 15 mai 2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.337/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.625 din 20 iulie 2006, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.54/2006 privind regimul contractelor de concesiune de bunuri proprietate publică, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.569 din 30 iunie 2006, aprobată cu modificări prin Legea nr.22/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.35 din 18 ianuarie 2007;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1027 din 27 decembrie 2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.227/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.480 din 18 iulie 2007, cu modificările ulterioare;
- Legea nr.85/2006 privind procedura insolvenței, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.359 din 21 aprilie 2006, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, publicată în Monitorul Oficial nr.11/2007;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.027 din 27 decembrie 2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.227/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.480 din 18 iulie 2007, cu modificările ulterioare;
- Legea nr.230/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.490 din 23 iulie 2007.

Secțiunea a 3-a

Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

1. Impactul macro-economic

Deși nu va avea un impact macroeconomic direct, se anticipează că, prin impactul asupra mediului de afaceri, noul Cod civil va avea, pe termen mediu și în mod indirect, și un impact macroeconomic pozitiv.

2. Impactul asupra mediului de afaceri

Noua reglementare propune o abordare unitară a raporturilor obligaționale. Se renunță la diviziunea tradițională în raporturi civile și raporturi comerciale și se consacră diferențieri de regim juridic în funcție de calitatea de profesionist, respectiv non-profesionist a celor implicați în raportul juridic obligațional. Modificarea fundamentală de concepție, revizuirea propusă a reglementării contractelor, inclusiv a celor destinate, în special profesioniștilor, includerea în Codul civil a reglementării unor contracte specifice lumii bancare sunt soluții legislative ce se preconizează a avea un semnificativ impact pozitiv asupra dezvoltării mediului de afaceri.

3. Impactul social

Dat fiind obiectul de reglementare și caracterul normelor, date fiind opțiunile de politică legislativă consacrate cu scopul declarat de a răspunde actualelor exigențe ale realităților social-economice și, implicit, la nevoile practicii judiciare, se apreciază că proiectul va avea un impact social pozitiv.

Sub acest aspect, trebuie semnalat că la proiectului a urmărit consolidarea protecției de care se beneficiază consumatorul, perspectivă ce se reflectă, în special, în dispozițiile referitoare la formarea contractului, integrarea clauzelor standard în contract, reducerea clauzei penale, repararea prejudiciului nepatrimonial ș.a.

4. Impactul asupra mediului

Proiectul nu are un astfel de impact.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (5 ani)

Pentru a asigura premisele dezvoltării capacității instituționale necesare implementării Noului Cod civil va fi elaborată o lege de punere în aplicare a acestuia (a se vedea secțiunea a 5-a). Noul cod nu va intra în vigoare decât ulterior publicării în Monitorul Oficial a legii de aplicare, și anume la data ce va fi prevăzută în cuprinsul acesteia. De aceea, aprecierea impactului financiar, care va trebui să se raporteze la momentul intrării în vigoare a legii, nu poate fi făcută decât ținând seama de condițiile socio-economice de la acel moment.

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

1. Proiecte de acte normative suplimentare

Adoptarea proiectului noului Cod civil impune promovarea unei legi pentru punerea în aplicare a acestuia. Legea pentru punerea în aplicare a Codului civil va avea ca obiect de reglementare, în esență, pe de o parte, măsuri de ordin legislativ vizând corelarea, modificarea, completarea și/sau abrogarea dispozițiilor legilor speciale cu incidență în materia dreptului civil, dar și în alte domenii, iar, pe de altă parte, măsuri de ordin financiar, organizatoric, logistic și de asigurare a personalului. Precizăm, în acest context, că proiectul prevede obligativitatea promovării de către Guvern, a proiectului legii de aplicare a codului, într-un termen de recomandare de 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial a Noului Cod civil. De asemenea, legea de aplicare va trebui să fie aceeași și pentru Noul Cod de procedură civilă, astfel încât aceste două importante acte normative – corelate între ele – să intre în vigoare în același moment.

2. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în materie

La edictarea soluțiilor legislative cuprinse în proiectul Noului Cod civil s-a avut în vedere ca dispozițiile propuse să nu contravină unor directive comunitare sau să facă dificilă aplicarea directă a unor regulamente comunitare (norme care au contingențe cu legislația civilă generală, dar care au fost transpuse sau a căror aplicare directă a fost facilitată prin adoptarea unor legi speciale). Dintre acestea amintim:

- Directiva 93/13/EEC a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L95 din 21.04.1993;
- Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L149 din 11. 06. 2005;
- Directiva 2002/65/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 septembrie 2002 privind comercializarea la distanță a serviciilor financiare de consum și de modificare a Directivei 90/619/CE și 98/27/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. 271/2002;
- Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr.L171 din 07.07. 1999;
- Directiva 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 1997 privind protecția consumatorilor cu privire la contractele la distanță, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L144/1997;
- Directiva 94/47/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 1994 privind protecția dobânditorilor în ceea ce privește anumite aspecte ale contractelor privind dobândirea dreptului de folosință pe durată limitată a bunurilor imobile, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L280 din 29.10.1994;
- Directiva 2006/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 privind inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L177 din 30.06.2006;
- Directiva 2006/49/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 privind rata de acoperire a capitalului întreprinderilor de investiții și al instituțiilor de credit, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L177 din 30.06.2006;
- Directiva 2001/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr.125 din 05.05.2001;
- Convenția de la Roma asupra legii aplicabile obligațiilor contractuale, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 27 din 26. 01. 1998;
- Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 199 din 31.07.2007;
- Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr.1347/2000, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr.L338 din 23.12.2003;
- Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr.L177 din 4.07.2008;
- Cartea verde a Comisiei Europene din 17 iulie 2006 privind elaborarea unui Regulament european referitor la conflictele de legi în materia regimurilor matrimoniale și în special cu privire la competența și recunoașterea hotărârilor judecătorești.

- S-au avut, de asemenea, în vedere dispozițiile propuse de Comisia Europeană în Proiectul de Regulament pentru modificarea Regulamentului (CE) 2201/2003 referitoare la competența și instituirea regulilor privind legea aplicabilă în materie matrimonială (Roma III).

3. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente A se vedea pct. 2.

Secțiunea a 6-a **Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ**

1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate

Versiunea inițială a proiectului (cea care a fost adoptată deja de Senat) a fost înaintată, în diverse etape ale procesului de elaborare tuturor instanțelor și parchetelor de pe lângă acestea, spre observații și propuneri, care, la rândul lor, au transmis Ministerului Justiției (denumirea instituției, la acea dată) materiale axate, în principal, pe aspectele practice ale noilor dispoziții.

Forma amendată în etapa a doua - a se vedea Secțiunea 1, pct. 1.4, a fost supusă spre dezbateră specialiștilor, organismelor profesionale interesate, societății civile, prin organizarea, în cursul anului 2008, a unor evenimente, cu largă participare, având ca scop prezentarea proiectului, promovarea soluțiilor legislative alese, încurajarea tuturor factorilor interesați să comunice Ministerului Justiției și Libertăților Cetățenești observații asupra proiectului și recomandări de îmbunătățire a acestuia.

6. Alte informații

Este necesar avizul Consiliului Superior al Magistraturii.

Secțiunea a 7-a **Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ**

1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

A se vedea Secțiunea a 6-a, pct. 1.

2. Informarea societății civile cu privire la eventul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Proiectul nu are astfel de implicații.

Secțiunea a 8-a **Măsurile de implementare**

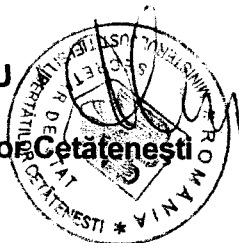
Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente.

A se vedea Secțiunea a 5-a, pct. 2.

Față de cele expuse mai sus, a fost elaborat proiectul Legii privind Codul civil pe care, dacă sunteți de acord, vă rugăm să-l adoptați.

Cătălin PREDOIU

Ministrul Justiției și Libertăților Cetățenești

Avizăm favorabil:

Dan NICA

Ministrul Administrației și Internelor

Gheorghe POGEA

Ministrul Finanțelor Publice

Vasile BLAGA

Ministrul Dezvoltării Regionale

Marian SÂRBU

Ministrul Muncii, Familiei și Protecției Sociale

Gabriel SANDU

Ministrul Comunicațiilor și Societății Informaționale

Ilie SÂRBU

Ministrul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale

Ion BAZAC

Ministrul Sănătății

Vasile PUȘCAȘ

Șeful Departamentului pentru Afaceri Europene

Ileana SAVU

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului

Bogdan Marcel PANDELICĂ

Președintele Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor